

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i (...)

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: st. sekretarz sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 lutego 2022 r. w W.

sprawy M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 26 marca 2021 r. znak (...)

oddala odwołanie.

sędzia Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

M. S. w dniu 7 maja 2021r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 26 marca 2021r., znak: (...), zarzucając naruszenie prawa do zaopatrzenia emerytalnego poprzez to, że jako osoby urodzonej w (...).r. zostało naliczone w decyzji z dnia 1 października 2015r. świadczenie w kwocie 3.051,87 zł, podczas gdy decyzją z dnia 11 grudnia 2015r. kwota świadczenia została obniżona do 2.399,78 zł.

Ubezpieczona wniosła o ponowne obliczenie wysokości emerytury począwszy od grudnia 2015r. z uwzględnieniem złożonego dokumentu (...)7 i przywrócenie właściwego wskaźnika obliczenia świadczenia według starych zasad.

W uzasadnieniu odwołania M. S. wskazała, że wskaźnik przyjęty do obliczenia jej emerytury wyniósł 120,15% i jest krzywdzący. Dalej oświadczyła, że od 2008r. do dnia 31 grudnia 2014r. jej dochód przewyższał 70% przeciętnego wynagrodzenia i o tę kwotę ZUS pomniejszył emeryturę. W skali wymienionych lat jest to około 77.000 zł, które pozostają w ZUS. Podobna sytuacja nastąpiła również od grudnia 2015r., kiedy to emerytura została pomniejszona i wprowadzono nowe zasady naliczania – kapitał początkowy i składki zostały podzielone przez średnie dalsze trwanie życia (odwołanie z dnia 6 maja 2021r., k. 3-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że ubezpieczona złożyła wniosek o przeliczenie emerytury, do którego dołączyła zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 2008-2020 wystawione przez Centrum Szkolenia Policji. Dalej organ rentowy zacytował treść art. 110 i 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wyjaśnił, że wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego m.in. z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniom przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, a wskaźnik wysokości podstawy jest wyższy od poprzednio obliczonego. Organ rentowy ustalił, że wskaźnik podstawy wymiaru ustalony ubezpieczonej z 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury, tj. z lat 2001-2020, wynosi 120,15%, a wskaźnik podstawy wymiaru ustalony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1991-2011, to 131,71%. Oba wyliczone wskaźniki są niższe od dotychczasowego wskaźnika wyliczonego z lat 1991-2000, który wynosi 143,04%. Dlatego też odmówiono M. S. prawa do przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia.

Organ rentowy zaakcentował również, że wydał decyzję w dniu 12 stycznia 2021r., w której ponownie ustalił dla ubezpieczonej wysokość emerytury powszechnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 czerwca 2020r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Powyższe umożliwia ubezpieczonym urodzonym w (...).r. ponowne ustalenie wysokości emerytury powszechnej, której podstawa obliczenia została pomniejszona o kwoty pobranej emerytury wcześniejszej przyznanej na wniosek złożony przed dniem 1 stycznia 2013r. Po dokonaniu takiego przeliczenia emerytura powszechna jest świadczeniem korzystniejszym dla ubezpieczonej. Z kolei w decyzji z dnia 10 czerwca 2020r. ponownie ustalono wysokość emerytury powszechnej M. S. poprzez doliczenie składek zaewidencjonowanych na koncie. Od tej decyzji ubezpieczona nie wniosła odwołania (odpowiedź na odwołanie z dnia 24 maja 2021r., k. 48-49 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. w dniu 6 listopada 2008r. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę. Organ rentowy decyzją z dnia 24 listopada 2008r. przyznał ubezpieczonej emeryturę począwszy od dnia 1 listopada 2008r. Uwzględniony do jej wyliczenia najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru został obliczony z lat 1991-2000 i wyniósł 143,04% (wniosek o emeryturę z dnia 6 listopada 2008r., k. 1-5 tom I akt emerytalnych; decyzja z dnia 24 listopada 2008r., k. 19 – 25 tom I akt emerytalnych).

Wysokość wcześniejszej emerytury była kilka razy przeliczana oraz waloryzowana przez organ rentowy w kolejno po sobie wydawanych decyzjach, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru był obliczany tak jak dotychczas, tj. z lat 1991-2000 (decyzje z dnia: 8 stycznia 2009r., 27 kwietnia 2009r., 16 marca 2009r., 15 marca 2010r., 3 marca 2011r., 8 sierpnia 2011r., 20 lutego 2012r., 23 lutego 2013r. - k. 1, 19, 29, 33, 77, 87, 97, 108 oraz karty nienumerowane tom I akt emerytalnych).

W dniu 29 października 2015r. ubezpieczona złożyła wniosek o emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Organ rentowy decyzją z dnia 11 grudnia 2015r., znak: (...), przyznał jej prawo do wnioskowanego świadczenia od 1 października 2015r. w kwocie 2.399,78 zł na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jednocześnie w decyzji stwierdzono, że przyznane świadczenie jest niższe od dotychczas wypłacanej emerytury wcześniejszej. W związku z tym nadal była wypłacana emerytura przyznana na podstawie art. 29 ww. ustawy w kwocie 2.566,41 zł brutto (wniosek z dnia 29 października 2015r. i decyzja z dnia 11 grudnia 2015r. - nienumerowane karty tom (...) akt emerytalnych).

Wysokość emerytury powszechnej również podlegała kilkukrotnemu przeliczeniu, lecz nadal pozostawała świadczeniem mniej korzystnym od emerytury wcześniejszej (decyzje z dnia 31 marca 2016r., 16 marca 2017r., 11 maja 2018r., tom II akt emerytalnych). Dopiero na skutek wniosku M. S. z dnia 23 kwietnia 2019r. o przeliczenie świadczenia w związku z wyrokiem z dnia 6 marca 2019r., wydanym przez Trybunał Konstytucyjny, ZUS ustalił wysokość emerytury od 1 kwietnia 2019r. w kwocie 3.386,02 zł, która okazała się być wyższa od emerytury przyznanej na mocy decyzji z dnia 24 listopada 2008r., wobec czego została podjęta jej wypłata (wniosek z dnia 23 kwietnia 2019r. i decyzja z dnia 9 maja 2019r., nienumerowane karty tom II akt emerytalnych).

Emerytura powszechna była przeliczana w kolejnych decyzjach i dalej pozostawała świadczeniem korzystniejszym aniżeli wcześniejsza emerytura. Decyzją z dnia 10 czerwca 2020r., znak: ENP/25/045086625, organ rentowy doliczył składki, w związku ze złożeniem przez ubezpieczoną świadectwa pracy potwierdzającego zatrudnienie w okresie od 1 stycznia 2009r. do 29 lutego 2020r. Wysokość świadczenia została ustalona na kwotę 3.614,70 zł brutto. Z kolei w decyzji z dnia 12 stycznia 2021r. organ rentowy ustalił wysokość tego świadczenia na kwotę 3.051,87 zł, począwszy od dnia 1 października 2015r. oraz wypłacił ubezpieczonej wyrównanie za okres od dnia 1 października 2015r. do dnia 31 marca 2019r. Natomiast od 1 stycznia 2021r. kwota emerytury wyniosła 3.614,70 zł (decyzje z dnia 28 kwietnia 2020r., 10 czerwca 2020r. i 12 stycznia 2021r., tom II a.e.).

M. S. w dniu 12 lutego 2021r. złożyła do organu rentowego wniosek o doliczenie składek zapisanych na jej koncie według starych zasad po przyznaniu świadczenia w 2008r. Do wniosku dołączyła zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzenia z dnia 8 lutego 2021r. wystawione przez Centrum Szkolenia Policji, w którym wskazano następujące kwoty wynagrodzenia: 43.618,59 zł za 2009r., 44.215,51 zł za 2010r., 47.498,12 zł za 2011r., 47.403,99 zł za 2012r., 47.530,55 zł za 2013r., 47.757,38 zł za 2014r., 47.553,48 zł za 2015r., 53.111,93 zł za 2016r., 55.241,22 zł za 2017r., 55.406,27 zł za 2018r., 62.639,20 zł za 2019r. oraz 9.946,63 zł za 2020r. (zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 8 lutego 2021r., k. 184-185 tom I akt emerytalnych; wniosek z dnia 12 lutego 2021r., k. 183 tom I akt emerytalnych).

Po rozpatrzeniu powyższego wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzją z dnia 26 marca 2021r., znak: (...), odmówił ubezpieczonej prawa do przeliczenia wysokości podstawy wymiaru, ponieważ wskaźnik dotychczas ustalony z lat 1991-2000 jest wyższy od wskaźnika ustalonego z lat 2001-2020 oraz z lat 1991-2011 (decyzja z dnia 26 marca 2021r., k. 193 tom I akt emerytalnych).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów. Ich wiarygodności nie kwestionowała zarówno ubezpieczona, jak i organ rentowy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów, stanowiły podstawę poczynionych ustaleń.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął zgłoszony przez ubezpieczoną dowód o jej przesłuchanie w charakterze świadka. W ocenie Sądu przeprowadzenie takiego dowodu było niedopuszczalne, ponieważ ubezpieczona mogła złożyć zeznania co najwyżej jako strona, a nie jako świadek. Natomiast przesłuchanie ubezpieczonej na podstawie art. 299 k.p.c., a więc w ramach dowodu z przesłuchania stron, nie było w sprawie konieczne, ponieważ wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy zostały dostatecznie wyjaśnione przy pomocy innych dowodów. W tej sytuacji złożenie zeznań przez M. S. nie było konieczne, tym bardziej że dowód z przesłuchania stron ma charakter subsydiarny i jest przeprowadzany tylko wówczas, kiedy pozostały jeszcze okoliczności niewyjaśnione. Taka sytuacja nie miała miejsce w przedmiotowej sprawie, dlatego Sąd pomijając dowód z przesłuchania stron, nie przeprowadził go.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. S. podlegało oddaleniu.

Wstępnie, przed przystąpieniem do analizy zasadności zaskarżonej decyzji, należy przypomnieć, że w postępowaniu wywołanym odwołaniem do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, zgodnie z systemem orzekania w sprawach z tego zakresu, sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, lecz o prawidłowości zaskarżonej decyzji. Sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego w związku z czym nie ustala prawa do świadczeń i choć samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszelkie kwestie związane z prawem lub wysokością świadczenia objętego decyzją, to jego rozstrzygnięcie odnosi się do zaskarżonej decyzji (wyrok Sądu Najwyższego z 13 maja 1999r., II ZU 52/99, OSNP 2000/15/601). W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego sąd ubezpieczeń społecznych rozstrzyga o prawidłowości decyzji, a zatem zakres i przedmiot tego rozpoznania wyznaczany jest przez treść aktu administracyjnego (zaskarżonej decyzji). Sąd pierwszej instancji kontroluje zgodność decyzji z prawem, a Sąd drugiej

instancji, w razie wniesienia apelacji, również prawidłowość zapadłego rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 18 lutego 2016 r., III AUa 219/15).

Powyższe wynika z tego, że zgodnie z art. 477⁹ § 1 k.p.c. w sprawach dotyczących ubezpieczeń społecznych odwołania przysługują od decyzji organów rentowych. Zatem przedmiot kontrolnego postępowania sądowego wyznacza treść rozstrzygnięcia zawartego w konkretnej decyzji organu rentowego oraz, co jest oczywiste, zakres zaskarżenia odwołaniem tego rozstrzygnięcia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lutego 2013r., III Aua 3/13).

W rozpatrywanej sprawie ubezpieczona zaskarżyła decyzję z dnia 26 marca 2021r. Wskazywała, że zarobki z okresu jej pracy w Centrum Szkolenia Policji, zgodnie z treścią zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 8 lutego 2021r., powinny zostać uwzględnione przy dokonywaniu przeliczenia przyznanego jej świadczenia. Dodatkowo wskazywała jeszcze na kwestie związane z wysokością emerytury, o których organ rentowy nie rozstrzygnął w zaskarżonej decyzji. W związku z tym należy podkreślić, że Sąd argumentacją ubezpieczonej dotyczącą innych decyzja niż decyzja z dnia 26 marca 2021r. nie zajął się w przedmiotowej sprawie. Z dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego nie wynika, aby ubezpieczona zaskarżyła którekolwiek z rozstrzygnięć zamieszczonych przez ZUS w wydawanych kolejno decyzjach przeliczających jej świadczenia emerytalne - czy to wcześniejszą emeryturę, czy emeryturę uzyskaną w powszechnym wieku emerytalnym. Zatem decyzje wydane na przestrzeni ostatnich lat uprawomocniły się. W konsekwencji, obecnie składając odwołanie od konkretnej i zindywidualizowanej decyzji z dnia 26 marca 2021r. ubezpieczona nie może domagać się korekty w wyliczeniach wysokości jej świadczeń dokonywanych w decyzjach wydanych w przeszłości.

Mając na uwadze powyższe, w rozpatrywanej sprawie należało rozważyć jedynie, czy ubezpieczona posiada prawo do ponownego przeliczenia podstawy wymiaru emerytury, o tym bowiem rozstrzyga zaskarżona decyzja.

Zgodnie z art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2021r., poz. 291), zwanej dalej ustawą emerytalną, wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15 ustawy emerytalnej, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,
- 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176,
- 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty

- a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Wnioskodawcy przysługuje wybór metody ponownego ustalania prawa do świadczenia, tak żeby mógł on pobierać po przeliczeniu świadczenie dla siebie najbardziej korzystne, z tym że art. 111 ust. 1 ustawy emerytalnej wskazuje, że ponowne przeliczenie wysokości emerytury jest możliwe, gdy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. W przypadku ubezpieczonej ZUS, przyznając jej emeryturę wcześniejszą, a potem dokonując jej przeliczenia, wyliczył najkorzystniejszy wskaźnik z lat 1991-2000, który wyniósł 143,05%.

Aby ustalić, czy wskaźnik z lat, które zostały wyszczególnione w ERP-7 z 8 lutego 2021r., byłby dla ubezpieczonej wyższy, najpierw należało ustalić stosunek podstawy wymiaru składek w poszczególnych latach do rocznego przeciętnego wynagrodzenia. W przypadku M. S. wyniósł on: 144,50% za 1991r., 144,17% za 1992r., 149,13% za 1993r., 165,23% za 1994r., 142,32% za 1995r., 137,68% za 1996r., 139,70% za 1997r., 143,95% za 1998r., 140,16% za 1999r.,

123,60% za 2000r., 123,93% za 2001r., 122,28% za 2002r., 119,96% za 2003r., 119,21% za 2004r., 121,77% za 2005r., 121,65% za 2006r., 117,45% za 2007r., 123,85% za 2008r., 117,14% za 2009r., 114,25% za 2010r., 116,43% za 2011r., 112,17% za 2012r., 108,52% za 2013r., 105,19% za 2014r., 101,62% za 2015r. 109,36% za 2016r., 107,77% za 2017r., 100,70% za 2018r., 106,14% za 2019r. oraz 16,04% za 2020r.

Z powyższego zestawienia wynika, że ubezpieczona – choć twierdziła, że w ostatnich latach pracy uzyskiwała wysokie zarobki – nie uzyskała w tym czasie wysokiego wskaźnika obrazującego stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia. Wskaźnik ten w latach 2008 – 2021 wahał się między 16,04% a 123,85%. Tymczasem w latach 1991 – 2000 wartość wskaźnika za każdy kolejny rok była wyższa i wahała się od 165,23% do 123,60%.

Uwzględniając wskazane dane, ZUS prawidłowo przyjął, że wskaźnik wysokości podstawy emerytury obliczony z lat 2001-2010 wyniesie 120,15%, a z lat 1991-2011 -131,71% i w żadnym z wariantów nie będzie wyższy niż wskaźnik dotychczasowy z lat 1991 – 2000, wynoszący 143,04%.

Dodatkowo w związku z argumentacją ubezpieczonej, że przepracowała bardzo długi okres i jej emerytura powinna być wyższa, wskazać należy, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie jest uzależniony od liczby przepracowanych lat. Ustawodawca określił dwie możliwości wyliczenia takiego wskaźnika. Pierwsza z nich obejmuje dokonanie stosownych obliczeń w oparciu o kolejne 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat poprzedzających rok, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury albo o ponowne ustalenie jej wysokości. Ubezpieczona złożyła przedmiotowy wniosek w dniu 12 lutego 2021r., zatem okres 20 lat, z którego można było wybrać 10 lat, to lata 2001-2020. W takim wariantcie wskaźnik obliczony z wybranych 10 lat - 2001-2010, wyniósł 120,15%, a w innej konfiguracji – z uwagi na niższy w kolejnych latach stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia – byłby jeszcze niższy. Druga możliwość, z jakiej można było skorzystać w świetle cytowanych przepisów, to dokonanie obliczeń na podstawie zarobków osiągniętych z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniom przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury. W takim wariantcie najkorzystniejszy wskaźnik podstawy wymiaru został ustalony z lat 1991-2011 i wyniósł 131,71%.

Obydwa wyliczone wskaźniki podstawy wymiaru – bez względu na sposób obliczenia - nie są wyższe od wskaźnika obliczonego z lat 1991-2000, który wyniósł 143,04%. W tej sytuacji żaden z tych wskaźników nie mógł być uwzględniony, gdyż wysokość emerytury ubezpieczonej uległaby zmniejszeniu. To z kolei oznacza, że zaskarżona decyzja, w której ZUS odmówił ubezpieczonej prawa do przeliczenia podstawy wymiaru, jest prawidłowa.

Na zakończenie należy jeszcze wskazać, że ubezpieczona nie może domagać się uwzględnienia do wyliczenia emerytury według starych zasad zarobków uzyskiwanych we wszystkich latach swojej aktywności zawodowej. Przepisy ustawy emerytalnej nie dają ku temu podstaw, wskazując na możliwość uwzględnienia zarobków z 10 lub 20 lat. Jeśli o nic innego nie wnosi ubezpieczony, to każdorazowo trzeba wybrać wariant najkorzystniejszy i tak też stało się w przypadku M. S..

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako bezzasadne.